

ผลลัพธ์ของปฏิบัติการทางเพศที่ปรากฏในบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1

The effects of Sexual activities in Ramayana of King Rama I

สถิตย์ อ้นภักดี¹
อรทัย เพ็ญยุระ²

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความหลากหลายด้านเพศวิถี
ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1” สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail: bosstum-tft@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail: opanya@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าบทละครเรื่องรามเกียรติ์ มีความหลากหลายด้านเพศวิถีของตัวละครมากเรื่องหนึ่งปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องแบ่งได้ 3 ลักษณะคือ 1) ปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการแต่งงานหรือได้รับการยอมรับ 2) ปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการลักลอบได้เสียและ 3) ปฏิบัติการทางเพศที่มาจากการใช้กำลังหรือการล่อลวง ผลลัพธ์ของปฏิบัติการทางเพศของตัวละครมีทั้งเป็นที่ยอมรับและไม่ยอมรับของสังคม หากปฏิบัติการทางเพศนั้นได้ให้กำเนิดลูก ลูกที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการแต่งงานหรือสังคมนับรู้จะได้รับการยอมรับมากกว่าปฏิบัติการทางเพศที่เกิดจากการลักลอบได้เสียหรือการใช้กำลังล่อลวง หากเป็นลูกชายก็จะมีลักษณะคล้ายกับผู้เป็นพ่อมากกว่าแม่ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของการมีลูกชายและการสืบทอดอำนาจของสังคมชายเป็นใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่าลูกที่เกิดจากการลักลอบได้เสียกัน โดยเฉพาะลูกที่เกิดจากการคบชู้ จะไม่ได้รับการยอมรับและถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้อื่น ถ้าฝ่ายหญิงเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงก็จะถูกควบคุมในเรื่องเพศจากผู้ชาย และการได้เสียกับชายที่มีสถานะต่ำกว่าไม่อาจเป็นที่ยอมรับได้

คำสำคัญ ; รามเกียรติ์, เพศวิถี, ผลลัพธ์ของปฏิบัติการทางเพศ

Abstract

This article aimed to study about the effects of sexual activities in Ramayana of the King Rama I. The results of the study showed that Ramayana had a variety of sexual activities of the characters which could be distinguished into 3 types including 1) sexual activities that happened after marriages or were accepted 2) sexual activities through hidden affairs 3) forced-sexual activities like rapes or seductions. Some results of the sexual activities were accepted and some were not. A baby who was born from sexual activities that happened after marriages would be more acceptable than one that was born from sexual activities through hidden affairs and forced-sexual activities. If the baby was a boy, he would look like his father more than his mother. This reflected a value of having a son for inheritance of patriarchy. In addition, found that a baby who was born from sexual activities through hidden affairs especially from adultery would not be accepted and would be seen as a low-class citizen. Sexuality of high-class women were controlled by men and to have sex with lower-class men was considered unacceptable.

Keyword; Ramayana, Sexuality, Sexual activity

บทนำ

กรอบแนวคิดด้านเพศวิถีได้ถูกนำมาใช้ศึกษารรณกรรมเพื่อวิเคราะห์ การนำเสนอเพศวิถีในแง่มุมมองต่าง ๆ เช่น การใช้แนวคิดความหลากหลายทาง เพศเพื่อศึกษากลุ่มคนที่มีเพศวิธินอกกระแสหลัก การใช้กรอบทางเพศสถานะ เพื่อวิเคราะห์บทบาทชายหญิง การใช้กรอบทางสตรีนิยมเพื่อพิจารณา การกดขี่ผู้หญิง การใช้เพศวิถีเชิงจิตวิเคราะห์ในการค้นหาอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของตัวละคร การใช้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อศึกษา บุคคลที่มีเพศวิถีแบบต่าง ๆ การวิเคราะห์วาทกรรมเพื่อศึกษาเรื่องเพศวิถี และศึกษาการประกอบสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ (อภิชาติ คำวิเลิศ, 2556 : 2)

เพศวิถีเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ในแต่ละ สังคม หรือแม้กระทั่งในบุคคลเดียวกันแต่แตกต่างกันในช่วงเวลา เพศวิถีมีความหมาย และรูปแบบที่หลากหลาย องค์ประกอบของเพศวิถีประกอบด้วย การให้ ความหมายเรื่องเพศของปัจเจกบุคคล ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้สึก ความปรารถนาทางเพศ ความสุขทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และ เพศภาวะ รสนิยมทางเพศ คู่ความสัมพันธ์ทางเพศ การให้ความหมายกับคู่ ความสัมพันธ์ทางเพศในแต่ละคน ตลอดจนพฤติกรรมทางเพศ เพศวิถี ถูกกำหนดโดยบทบาทเพศ ปัจจัยทางชีววิทยาและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ บริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, 2551 : 28)

ความแตกต่างและซับซ้อนของเพศวิถีนี้เองที่ทำให้เกิดข้อสังเกต ประการหนึ่งที่เรามักพบในวรรณคดีประเภทบันเทิงคดีก็คือ การจับคู่ของ ตัวละครหญิงชายในวรรณคดีไทยส่วนหนึ่งมักจะไม่เป็นไปตามบรรทัดฐาน หรือกรอบธรรมเนียมประเพณีของสังคมโดยทั่วไป กล่าวคือจะมีตัวละคร บางตัวมีการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศกับตัวละครที่เป็นเพศเดียวกัน

ต่างเผ่าพันธุ์กัน หรือไม่ใช่คนเหมือนกัน เช่น คนกับสัตว์ หรือคนกับอมมนุษย์ เป็นต้นและยังก่อให้เกิดลูกที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ อันเกิดจากการปฏิสนธิข้ามเผ่าพันธุ์อีกด้วยและนอกจากนี้ยังมีตัวละครอีกจำนวนหนึ่งที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศที่แปลกประหลาด ผิดไปจากความเชื่อหรือเพศวิถีของคนทั่ว ๆ ไปซึ่งอาจทำให้ถูกมองว่าเป็นความวิปริตหรือเบี่ยงเบนทางเพศได้

ภาพสะท้อนจากวรรณคดีในลักษณะดังกล่าวเป็นร่องรอยชี้ให้เห็นถึงความ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีเพศวิถีที่แตกต่าง แต่กลับถูกมองว่าเป็น เรื่องที่ไม่เหมาะสมเพราะได้นำเอาบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งได้รับอิทธิพลจาก ศาสนาคริสต์มาเป็นตัวกำหนด ในสมัยต่อมาเมื่อวิทยาการทางการแพทย์ ก้าวหน้าขึ้น จึงได้เริ่มมีการศึกษาถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากธรรมชาติ ภายใต้กรอบความคิดแบบผู้หญิง ผู้ชาย ดังนั้นพฤติกรรมรักร่วมเพศ หรือ การมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดธรรมชาติจึงกลายเป็นความวิปริตและน่ารังเกียจ ดังที่ นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2558) ได้กล่าวว่าเป็นเพราะสถาบันทางสังคมที่ยึดมั่น ถือมั่นกับอุดมการณ์รักต่างเพศซึ่งถูกเชิดชูให้อยู่เหนืออุดมการณ์ทางเพศ แบบอื่น ๆ แต่รักต่างเพศนั้นเป็นผลผลิตของสังคมตะวันตกที่มีคริสต์ศาสนา ออกมาอธิบายว่าเพศของมนุษย์มีกี่แบบ และแบบไหนบ้างที่ผิดธรรมชาติหรือ ขัดต่อคำสอนทางศาสนา

ในบรรดาวรรณคดีไทยที่มีความหลากหลายของตัวละครมากที่สุด เรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ชาติกำเนิดของตัวละคร ความหลากหลายของเผ่าพันธุ์ ของตัวละคร พฤติกรรมของตัวละคร และยังมีเนื้อเรื่องขนาดยาว ได้แก่ วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งวรรณคดีเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลมาจากวรรณคดีเรื่อง รามายณะของอินเดียรามเกียรติ์เป็นวรรณคดีที่ได้รับความนิยมและมีอิทธิพล ต่อสังคมไทยมาก ด้วยเนื้อหาที่ประกอบไปด้วยการสรรเสริญในความศักดิ์สิทธิ์

และอิทธิพลของเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่ในศาสนาพราหมณ์ และคุณธรรมของตัวละครเอกอย่างพระรามและนางสีดา จึงทำให้เรื่องรามเกียรติ์มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ ตลอดจนแนวประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคมด้วย และความสนุกสนานของเรื่องก็อยู่ที่การทำสงครามของฝ่ายพระรามและฝ่ายทศกัณฐ์ที่ยืดเยื้อเป็นเวลาหลายปี ทำให้มีตัวละครที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ มากมายทั้งเทวดา มนุษย์ ยักษ์ ลิง อมนุษย์ ตลอดจนสัตว์ชนิดต่าง ๆ ทำให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนานและมีความหลากหลาย

จากการศึกษาวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์อย่างพิถีพิถันเพราะทำให้เกิดข้อสังเกตถึงความหลากหลายทางเพศวิถีของตัวละครต่าง ๆ ที่ได้แสดงพฤติกรรมที่สังคมมองว่าผิดปกติ หรือเบี่ยงเบน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าภายใต้พฤติกรรมทางเพศเหล่านั้นได้สะท้อนมุมมองหรือโลกทัศน์ของคนในสังคมไทยผ่านการสอดแทรกเรื่องราวของเพศวิถีที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางสังคมนั้นอย่างไรบ้าง และมีเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ตัวละครที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกมองว่าผิดแปลกยังคงสถานภาพความเป็นผู้ยิ่งใหญ่อยู่ได้ในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากความหลากหลายด้านเพศวิถีของตัวละครที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดเพศวิถี จากนั้นจึงนำมาเป็นกรอบในศึกษาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ฉบับพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาและนำเสนอในรูปแบบของบทความวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในประเด็นของความหลากหลายทางเพศของมนุษย์ เป็นแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่นิยม (postmodernism) ที่เชื่อในความเท่าเทียมของทุกคน นับถือในเรื่องเชื้อชาติ ทัศนียภาพทางเพศ ชนชั้นหรือศาสนา ดังนั้นในการดำรงอยู่ของสิ่งต่าง ๆ จึงไม่มีแนวทางที่ถูกต้องเพียงแนวทางเดียว และเราก็มีวิธีการต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งวิธีในการที่จะมีชีวิตอยู่ (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559 : 172)

วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ เป็นวรรณคดีที่มีความหลากหลายในเผ่าพันธุ์ของตัวละครมากเรื่องหนึ่ง ซึ่งในเรื่องเราจะพบว่าตัวละครหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น เทวดา มนุษย์ ยักษ์ สัตว์ หรือตัวละครที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ รามเกียรติ์จึงเป็นวรรณคดีที่มีความน่าสนใจในการศึกษาประเด็นของเพศวิถีที่มีความหลากหลายระหว่างเพศชายและเพศหญิงแต่ต่างเผ่าพันธุ์กัน อันเป็นต้นกำเนิดของตัวละครที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ต่าง ๆ มากมาย และอีกประเด็นที่น่าสนใจก็คือนัยยะที่แฝงเร้นอยู่กับเพศวิถีที่แตกต่างและหลากหลายของตัวละครเหล่านั้น ที่ผู้แต่งอาจจะต้องการสื่อบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องราวหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับเพศวิถีเหล่านั้นเพื่อให้ผู้อ่านหรือสังคมรับรู้ก็เป็นได้

หากจะมองย้อนกลับไปถึงต้นกำเนิดของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ที่มีที่มาจากมหากาพย์ เรื่องรามายณะของอินเดีย ซึ่งเป็นวรรณคดีที่แต่งขึ้นเพื่อเป็นการประกาศชัยชนะของชาวอารยันต่อชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมอย่างทราวิท หรือชาวทมิฬในอินเดียใต้ในปัจจุบัน โดยเสนอเรื่องเล่าในรูปแบบสัญลักษณ์ให้ชาวอารยันคือตัวพระราม เป็นเทพเจ้าในศาสนาของอารยันอวตารลงมายังโลกมนุษย์ เพื่อมากำจัดความชั่วร้าย อสูร รากษส ซึ่งหมายถึงชาวทราวิท ชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชมพูทวีปก่อนหน้านั้นและการแต่งงาน

ข้ามเผ่าพันธุ์โดยเฉพาะฝ่ายทศกัณฐ์ก็อาจเป็นสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงชุมชนที่ใหญ่ที่สุดของชาวทวารวดีที่แผ่ขยายอำนาจผ่านทาง การสร้างเครือข่าย ครอบคลุมไปถึงการมองชาติพันธุ์ที่ถือว่าต่ำกว่าผ่านสายตาของชาวอารยันให้เป็น “คนอื่น” และ “สัตว์ประหลาด” มากกว่าความฝันเฟื่องของผู้แต่งที่ไร้ขอบเขต ก้าวข้ามกรอบเพศวิถี จนคนสามารถสืบพันธุ์กับสัตว์ได้ (ชานันท์ ยอดหงษ์, 2553)

เมื่อศึกษาตัวละครในรามเกียรติ์ตามบริบทของสังคมไทย สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2526: 93-94) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเผ่าพันธุ์ของตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์โดยเทียบเคียงกับผู้คนในชนชั้นต่าง ๆ ของสังคม พบว่า เมื่อเทียบกับรามายณะของวาลมิกิ ชนชั้นได้ถูกกล่าวไว้ในรูปของวรรณะ แต่เมื่อเทียบกับสภาพสังคมของไทยในยุคสมัยรัชกาลที่ 1 จะสามารถแบ่งชนชั้นทางสังคมได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ราชสำนัก
- 2) นักบวช
- 3) ชุนนาง
- 4) ไพร่และทาส

การแบ่งชนชั้นทางสังคมดังกล่าว มีส่วนคล้ายคลึงกันทั้งใน 4 เผ่าพันธุ์ ในเรื่องรามเกียรติ์ คือ

- 1) พวกเทวาหรือสวรรค์
- 2) มนุษย์
- 3) วานร
- 4) ยักษ์

โดย สุรพงษ์ โสธนะเสถียร อธิบายถึงการจัดลำดับชนชั้นของไทยว่า สำหรับพวกราชสำนักจัดได้ว่าเป็นชนชั้นสูงสุดของสังคม ซึ่งแตกต่างจาก

รามายณะที่ถือว่าวรรณะพราหมณ์ดีที่สุดท่ามกลางวรรณะอื่น การที่พระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ถือว่าชั้นพระบรมวงศานุวงศ์เป็นชนชั้นดีที่สุดในี้เพราะวรรณะดังกล่าวมีกษัตริย์เป็นผู้นำของชนชั้นและเป็นประมุขของรัฐบาลด้วย

การวิเคราะห์และตีความของทั้ง 2 ท่าน จะพบว่าในบริบทของสังคมอินเดียซึ่งเป็นต้นกำเนิดของมหากาพย์เรื่องรามายณะ ตัวละครกลุ่มต่าง ๆ ก็คือชนเผ่าต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผู้รุกรานอย่างชาวอารยัน และเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมอย่างชาวทราวาท รวมทั้งชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในดินแดนอินเดียได้ ส่วนในบริบทสังคมไทยซึ่งในยุคสมัยที่มีการกล่าวถึงและแต่งวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ยังเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำและมีอำนาจสูงสุด ตัวละครกลุ่มต่าง ๆ ในเรื่อง ก็ได้แก่พระบรมวงศานุวงศ์ นักบวช ชุนนาง และไพร่/ทาส ซึ่งเป็นพลเมืองหลักในสังคมไทย ผู้วิจัยจะได้รวบรวม วิเคราะห์ และตีความความหลากหลายด้านเพศวิถีของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง เพื่อให้เห็นถึงลักษณะของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอันเป็นภาพสะท้อนเกี่ยวกับเพศวิถีที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงสมัยเดียวกับวรรณคดีเรื่องนี้โดยอาศัยตัวบทวรรณคดีเป็นหลักฐานในการอธิบายเกี่ยวกับความหลากหลายของเพศวิถีเหล่านั้น

ในบทความนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาใน 2 ประเด็นหลัก คือ

1. ความหลากหลายด้านเพศวิถีที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1

2. ผลลัพธ์ของปฏิบัติการทางเพศของตัวละคร

1. ความหลากหลายด้านเพศวิถีที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1

ความหลากหลายด้านเพศวิถีที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความหลากหลายของปฏิบัติการทางเพศ

1.2 ความหลากหลายของความปรารถนาทางเพศ

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหลากหลายของปฏิบัติการทางเพศ

เพศวิถีในลักษณะของปฏิบัติการทางเพศ คือการที่ตัวละครที่มีเพศสรีระเป็นเพศหญิงและเพศชายมีการแสดงออกทางเพศวิถีในชั้นการมีเพศสัมพันธ์กัน แต่คู่ที่ตัวละครมีความสัมพันธ์ด้วยนั้นมีความแตกต่างกัน เพราะเป็นคนละเผ่าพันธุ์กัน และแตกต่างกันด้วยสถานะทางสังคม โดยพบใน 8 ลักษณะดังนี้คือ

- 1) มนุษย์กับเทวดา/นางฟ้า
- 2) มนุษย์กับสัตว์
- 3) มนุษย์กับยักษ์
- 4) มนุษย์กับลูกผสมข้ามสายพันธุ์
- 5) ยักษ์กับสัตว์
- 6) ยักษ์กับเทวดา/นางฟ้า
- 7) สัตว์กับเทวดา/นางฟ้า
- 8) สัตว์กับสัตว์ต่างสายพันธุ์

สามารถแสดงความถี่ของจำนวนครั้งที่ปรากฏได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่ของความหลากหลายด้านเพศวิถีที่ปรากฏในเรื่อง

ที่	คู่เพศสัมพันธ์	จำนวนที่พบ(ครั้ง)	ตัวละครที่มีเพศสัมพันธ์กัน	ลูกที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ดังกล่าว
1	ยักซ์กับสัตว์	7	1. ทศกัณฐ์ + นางปลา	1. นางสุพรรณมัจฉา
			2. ทศกัณฐ์ + นางช้าง	2.1 ทศคีรีวัน 2.2 ทศคีรีธร
			3. นางเบญจกาย + หนุมาน	3. อสุรผัด
			4. นางก้านัลยักซ์ + หนุมาน	4. ไม่มี
			5. นางสุวรรณกันยมา + หนุมาน	5. ไม่มี
			6. ทศกัณฐ์ + นางกาลอัคคี	6. บรรลัยกัลป์
			7. ยักซ์ + นางนก	7. วายุภักซ์
2	มนุษย์กับเทวดา/ นางฟ้า	3	1. นางกาลอัจนา + พระอินทร์	1. พาลี
			2. นางกาลอัจนา + พระอาทิตย์	2. สุครีพ
			3. นางสวาหะ + อิศวร	3. หนุมาน
3	มนุษย์กับสัตว์	3	1. นางมณฑิ + พาลี	1. องคต
			2. ฤๅษีอิลีสิงหนนี + นางกวาง	2. ฤๅษีโลโกฏ
			3. นางมณฑิ + หนุมาน (แปลงเป็นทศกัณฐ์)	3. ไม่มี
4	มนุษย์กับยักซ์	3	1. นางมณฑิ + ทศกัณฐ์	1.1 อินทรชิต 1.2 นางสีดา 1.3 ไพนาศูริยวงศ์
			2. นางก้านัลเมืองไทยเกษ + วิรุณพัท	2. ไม่มี
			3. นางมณฑิ + พิเภก	3. ไม่มี
5	สัตว์กับเทวดา/นางฟ้า	3	1. หนุมาน + นางบุษมาลี	1. ไม่มี
			2. หนุมาน + นางวานริน	2. ไม่มี
			3. พาลี + นางดาราร	3. ไม่มี
6	ยักซ์กับเทวดา/นางฟ้า	1	1. ทศกัณฐ์แปลงเป็นพระอินทร์ + นางฟ้า	1. ไม่มี
7	มนุษย์กับลูกผสม ข้ามสายพันธุ์	1	1. นางอรุณวดี + ฤๅษีโลโกฏ	1. ไม่มี
8	สัตว์กับสัตว์ ต่างสายพันธุ์	1	1. หนุมาน + นางสุพรรณมัจฉา	1. มัจฉานู

1.2 ความหลากหลายของความปรารถนาทางเพศ

การแสดงความปรารถนาทางเพศเป็นการแสดงออกถึงความต้องการทางเพศที่ฝ่ายหนึ่งมีต่ออีกฝ่ายหนึ่ง อาจจะเป็นในลักษณะการนึกคิดหรือการแสดงพฤติกรรมให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบว่าตนเองมีความต้องการ แต่ยังไม่ถึงขั้นปฏิบัติการหรือการมีเพศสัมพันธ์กัน ซึ่ง สุวันทนา อารีพรรค (2550 : 205) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้มนุษย์เกิดอารมณ์และความรู้สึกทางเพศเมื่อชายหญิงถูกกระตุ้นด้วยรูป รส กลิ่น เสียง และการสัมผัสหรือแม้กระทั่งจินตนาการถึงสิ่งที่เร้าอารมณ์ทางเพศความต้องการหรือความปรารถนาที่จะมีเพศสัมพันธ์ก็จะเกิดขึ้น

ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์พบว่า มีตัวละครที่แสดงอารมณ์ความต้องการ ความปรารถนาทางเพศต่อเพศตรงข้ามและเพศเดียวกัน ซึ่งตัวละครเป็นผู้ที่อยู่คนละชนชั้นหรือเผ่าพันธุ์กันโดยเพศวิถีในลักษณะการแสดงความปรารถนาทางเพศสามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) การแสดงความปรารถนาทางเพศ

การแสดงความปรารถนาทางเพศของตัวละครที่ปรากฏในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 พบว่ามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1.1) การจินตนาการ ความปรารถนาทางเพศในลักษณะแรกที่เราพบก็คือการจินตนาการหรือการนึกฝันถึงผู้ที่ตนเองปรารถนา ซึ่ง Leitenburg & Henning (อ้างถึงใน พิทักษ์ ศิริวงค์, 2543 : 27) ได้กล่าวถึงการเกิดจินตนาการทางเพศว่า สามารถเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือเกิดจากการตั้งใจให้เกิดขึ้นหรือเกิดจากการถูกกระตุ้นโดยประสาทรับความรู้สึกต่าง ๆ จินตนาการทางเพศสามารถเกิดขึ้นภายนอกกิจกรรมทางเพศหรือสามารถเกิดขึ้นในระหว่างการมีกิจกรรมทางเพศ สามารถเกิดขึ้นระหว่าง

การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง หรือเกิดขึ้นในระหว่าง การมีกิจกรรมทางเพศ โดยในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 มักจะเป็นการที่ตัวละครได้พบผู้ที่ตนเองปรารถนาหรือได้ยินได้ฟังการพรรณนาถึงความงามของผู้ที่ตนเองปรารถนา

ตัวอย่างเช่น ตอนที่นางสามนักรขาเข้าไปในป่าแล้วพบพระราม ทำให้เกิดความปรารถนาในตัวของพระรามเป็นอย่างยิ่ง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ยิ่งพิศยิ่งพิศวาสกลุ่ม รสรักเริงรุ่มตั้งเพลิง
อกใจไม่เป็นสมประดี อสุรีคลั่งเคลิ้มวิญญาน
(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 521)

และเมื่อได้พบกับพระลักษมณ์ก็ยิ่งทวีความปรารถนาเข้าไปอีก ดังคำประพันธ์ที่ว่า

พิศพระหริวงศ์ทรงจักร ก็ลืมลพระลักษมณ์ขนิษฐา
ทั้งสองแมน่ได้ภิรมยา จะบำรุงเส่นหาให้เหมือนกัน
(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 526)

ตัวละครอย่างนางสามนักรขาแสดงความปรารถนาทางเพศกับพระรามและพระลักษมณ์โดยแสดงเจตนาารมณ์อย่างชัดเจนว่า “จะบำรุงเส่นหาให้เหมือนกัน” แต่เมื่อนางสามนักรขาแปลงเป็นหญิงงามเข้าไปเกี่ยวกลีบถูกปฏิเสธ ซึ่งการกระทำของนางสามนักรขาเป็นบทบาทของผู้ชายที่เข้าหาฝ่ายหญิงก่อน แต่นางกลับแสดงบทบาทที่ตรงข้ามกัน พฤติกรรมของนางจึงไม่เป็นที่ยอมรับของพระราม ซึ่งการไม่ยอมรับพฤติกรรมของนางสามนักรขาที่เป็นฝ่ายเข้าหาผู้ชายก่อนนี้ของพระรามก็เปรียบเสมือนความคิดของคนในสังคมที่ไม่ยอมรับพฤติกรรมของหญิงที่แสดงความต้องการทางเพศอย่างออกนอกหน้า และเป็นฝ่ายเข้าหาผู้ชายก่อน

จากตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นถึงการแสดงความปรารถนาทางเพศของตัวละครที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งที่ตนเองที่ความรักใคร่ ซึ่งจะพบว่าเป็นจากรูปโฉมที่งดงามของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว บรรยายากศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตัวละครยิ่งแสดงความต้องการทางเพศมากยิ่งขึ้น

1.2) ลงมือกระทำ จากในหัวข้อที่ผ่านมาที่แสดงถึงความปรารถนาทางเพศของตัวละครที่แสดงให้ถึงการจินตนาการทางเพศหรือแสดงความต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์กับอีกฝ่ายหนึ่ง แม้ยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ความปรารถนานั้นสำเร็จ แต่ก็จะมีบางเหตุการณ์ที่ตัวละครนอกจากแสดงความปรารถนาทางเพศแล้ว ก็ยังลงมือเพื่อที่จะให้อารมณ์ทางเพศของตนเองนั้นสมความปรารถนา แต่ก็เป็นไปได้ในขั้นเริ่มต้นยังไม่ถึงขั้นปฏิบัติการทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์กัน

ตัวอย่างเช่น นางยักษ์อัศมุขี เห็นทั้งพระรามและพระลักษมณ์เดินอยู่ในป่าก็คิดจะจับกินเป็นอาหาร แต่พอได้มาเห็นรูปโฉมใกล้ ๆ กลับเกิดอาการหลงรักและมีความปรารถนาที่จะได้ทั้ง 2 องค์เป็นสามี ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ครั้นพิศอนุชาทั้งวียง	ลิมแลดูองค์พระทรงจักร
ยิ่งยิ่งเพลินจำเรียวรัก	นางยักษ์ฟางเพียงจะขาดใจ
ราคร้อนรุ่มตั้งเพลิงพิช	ครวญคิดในความพิสมัย
สุดรักในรสกำหนดใน	ฤทัยเดือดดั้นแดยัน
	(รามเกียรติ์, ล.2 หน้า 10-11)

เมื่อนางเกิดความปรารถนาทางเพศแล้ว นางก็สนองความต้องการของตน ด้วยการแสดงอิทธิฤทธิ์และลักพาตัวพระลักษมณ์มากอดจูบได้ เพื่อสนองความต้องการทางเพศที่กำลังเกิดขึ้น ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ด้วยเดชศักดิ์ดาราทฤทธิ์	ชทศทิศลั่นเลื่อนสะเทือนไหว
มีตมิตปิดดวงโณทัย	คลุ้มไปทั้งพื้นพิภสุธา
ฉวยคว่ำไฉ่องค์พระลักษมณ์	นางยักษ์แสนโสมนัสสา
กอดจูบลูบไล้ทั้งกายา	ก็อุ้มพาหေးไปทันที
	(รามเกียรติ์, ล.2 หน้า 11)

การกระทำของนางอัศมุขีสะท้อนให้เห็นถึงการที่ฝ่ายหญิงเป็นผู้ที่มีฤทธิ์ และใช้พลังอำนาจในการลักพาตัวผู้ชาย ซึ่งการลักพาตัวอีกฝ่ายหนึ่งหนีไปนั้น ในสังคมทั่วไปเรามักจะพบว่ามีแต่ฝ่ายชายที่เป็นผู้ลักพาลูกสาวหรือฝ่ายหญิงหนี แต่การกระทำของนางอัศมุขีเป็นการลักพาตัวผู้ชายซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ จึงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นความปรารถนาของนางอัศมุขีจึงไม่สำเร็จ เมื่อพระรามพบว่าพระลักษมณ์หายไป จึงแผลงศรเพื่อให้ห้องฟ้าสว่าง ทำให้พระลักษมณ์ได้สติจึงรายงานต์และต่อสู้กับนางอัศมุขี และลงโทษด้วยการตัดมือทั้งสองข้างแล้วปล่อยไป

จะพบว่าการกระทำที่ควรเป็นพฤติกรรมของฝ่ายชายไม่ว่าจะเป็นการเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่งก่อน หรือการลักพาตัวพาหนี แต่ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์นั้นพบว่าตัวละครฝ่ายหญิงกลับเป็นผู้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้น จึงทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นทั้งนางสำนึกขาและนางอัศมุขีจึงถูกลงโทษด้วยทำให้เจ็บและอับอาย ด้วยการตัดมือนัดเท้า อีกทั้ง 2 นางมีชาติกำเนิดเป็นยักษ์ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายพระราม ดังนั้นพฤติกรรมเหล่านี้จึงยิ่งตอกย้ำให้ดูมีความรุนแรงและการถูกระทำของทั้ง 2 ก็ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับได้

นอกจากนี้ก็ยังตัวละครอีกหลายตัว ซึ่งส่วนใหญุ่มักจะเป็นตัวละครยักษ์เพศชายที่เข้ามาแสดงความปรารถนาต่อบรรดานางฟ้าอันเป็นสนมบริวารของพระอิศวรหรือพระอินทร์ จึงต้องโดนคำสาปให้ลงมาขอใช้ความ

ผิดบนโลกมนุษย์ จากตัวอย่างทำให้เห็นว่าการลงมือกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของตนเอง หากอีกฝ่ายหนึ่งไม่เต็มใจหรือเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะทางสังคมที่สูงกว่า ก็อาจทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและชีวิตได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมรับในเพศวิถีแบบข้ามเผ่าพันธุ์หรือข้ามชนชั้นนั่นเอง

2) ปฏิกริยาตอบสนองของฝ่ายตรงข้าม

จากข้อสังเกตในการแสดงความปลอดภัยทางเพศของตัวละครในเรื่องต่ออีกฝ่ายหนึ่ง พบว่าจะอยู่ในลักษณะของการถูกปฏิเสธอย่างในกรณีของพระรามที่ปฏิเสธนางสำมนักขาเมื่อถูกรบเร้ามากเข้าก็ถูกต่าตอบโต้ด้วยถ้อยคำที่แรง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

เมื่อนั้น	พระหริรักษ์จักรแก้วนาถา
ได้ฟังจึงตอบวาจา	ว่าไยฉะนี้ไม่มีอาຍ
นี่เนื้อแพศยาทรลักษณะ	อัปลักษณ์กว่าหญิงทั้งหลาย
มายักเฝ้าเข้าซี้กระแหงชาย	อีแสนร้ายมารยาอาธรรม์
	(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 521)

หรือเช่นในกรณีของทศกัณฐ์กับนางสีดา เมื่อทศกัณฐ์รบเร้ามากเข้านางสีดาจึงโกรธและต่าว่าอย่างรุนแรง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

แล้วถ่มเซพะลงไป	ว่าเหวยไอ้ไม่มารชา
ตัวมึงอย่าพักเจรจา	ไหว้วอนแต่งว่าพาที
กูคือมารดาสุรารักษ์	ไตรจักรประณตบทศรี
มิใช่หญิงร้ายอัปรีย	จะยินดีด้วยไอ้สาธารณ์
	(รามเกียรติ์, ล.2 หน้า 128)

นอกจากการที่ถูกอีกฝ่ายหนึ่งต่าว่าแล้ว ก็ยังอาจถูกทำร้ายด้วยหากอีกฝ่ายไม่พึงใจ ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในกรณีของนางสำมนักขาและนางอัศมุขี ที่ถูก

พระลักษมณ์ไล่ตีและตัดมือตัดเท้า การกระทำของนางยักษ์อัศมุขีถือว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual Harasment) เพราะเป็นพฤติกรรมธรรมชาติทางเพศที่ไม่เป็นที่ต้องการโดยทำให้บุคคลรู้สึกขุ่นเคือง ไม่พอใจ รู้สึกเสียเกียรติ และ/หรือให้กลัว (สุวรรณา พูลเพชร, 2554 : 36) โดยปฏิกิริยาของพระลักษมณ์ก็แสดงออกชัดเจนถึงความไม่พอใจกับการกระทำของนาง และแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยความรุนแรงและเนื่องจากตัวละครที่ได้แสดงความต้องการทางเพศนั้นมักจะเป็นตัวละครฝ่ายยักษ์ที่เข้าหาตัวละครอีกฝ่ายที่มักจะเป็นมนุษย์ และเทวดานางฟ้า ซึ่งทำให้เห็นว่าการแบ่งแยกความเป็นเขาเป็นเรา และแบ่งแยกชนชั้นตามสถานะทางสังคมเพราะตัวละครกลุ่มยักษ์จะถูกปฏิเสธเมื่อได้แสดงความปลอดภัยทางเพศออกไป

ขณะที่หากตัวละครอีกฝ่ายแสดงความยินดีด้วยก็จะเป็นไปในลักษณะของการวางแผนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่นในกรณีของนางนารายณ์ที่แสดงอาการว่ายินดีกับการเกี่ยวพานของนนทก แต่แท้ที่จริงแล้วกำลังดำเนินแผนการที่จะปราบนนทก ด้วยการใช้ความปลอดภัยทางเพศเป็นตัวล่อ ดึงคำพูดของพระนารายณ์ที่กล่าวกับนนทกว่า “เพราะมึงจะถึงแก่ความตาย ฉิบหายด้วยหลงเสน่ห์หา”

3) ตัวละครที่ถูกแสดงความปลอดภัยทางเพศ

ตัวละครที่มักจะถูกแสดงความปลอดภัยทางเพศด้วยที่พบมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

3.1) ต่างเพศ ซึ่งเป็นไปตามขนบนิยมของมนุษย์ทั่วไปที่จะจับคู่ระหว่างหญิง-ชาย แต่ความน่าสนใจของเรื่องก็คือ คู่หญิงชายที่ตัวละครแสดงออกทางเพศด้วยนั้นมักจะเป็นคนละเผ่าพันธุ์หรือต่างชาติต่างตระกูล จึงทำให้ตัวละครไม่สมหวังในการแสดงความต้องการทางเพศไม่ว่าจะเป็นคู่ของ พระรามกับนางสำนักรา พระลักษมณ์กับนางอัศมุขีหรือ

ทศกัณฐ์กับนางสีดา โดยผู้แต่งสร้างตัวละครเหล่านี้มีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงทำให้ผู้อ่านยอมรับและเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่ตัวละครฝ่ายร้ายเหล่านั้นจะไม่สมหวังกับตัวละครเอกที่ตนปรารถนา ซึ่งตัวละครจำพวกยักษ์หากจะมองตามความเป็นจริงแล้ว ปรียาร์ตน์ ชาวลิตประพันธ์ (2549 : 88) วิเคราะห์ว่าก็เป็นคนธรรมดาตนเอง แต่เป็นคนที่มีลักษณะเด่นบางประการเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในด้านรูปร่างหน้าตา นิสัยใจคอ และด้านอำนาจ ซึ่งลักษณะเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงกับลักษณะของยักษ์ที่คนทั่วไปรับรู้กันดี ทำให้คนเหล่านี้ถูกจัดกลุ่มเป็นคนละพวก ตัวละครกลุ่มยักษ์จึงถูกจัดให้เป็นฝ่ายศัตรูของฝ่ายดี คือฝ่ายมนุษย์และเทวดา ซึ่งแสดงถึงการไม่ยอมรับสถานะและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเป็นการสร้างให้ผู้ที่แตกต่างเหล่านั้นอยู่ในสถานะที่ต่ำและอ่อนด้อยกว่า (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2551 : 181) ดังนั้นการที่จะมีเพศสัมพันธ์หรือแต่งงานระหว่างตัวละครกลุ่มมนุษย์กับตัวละครกลุ่มยักษ์จึงเป็นไปได้ยาก เพราะถูกสร้างให้เป็นศัตรูตั้งแต่แรก

3.2) เพศเดียวกัน ความน่าสนใจในอีกแง่มุมหนึ่งของการแสดงความปรารถนาทางเพศในเรื่องรามเกียรติ์ก็คือการแสดงความปรารถนากับเพศเดียวกัน ซึ่งพบเพียง 1 ลักษณะก็คือ รักร่วมเพศแบบชายรักชาย เพศวิถีแบบรักร่วมเพศนี้ เป็นเพียงการแสดงออกถึงอารมณ์หวนไหวเมื่อเห็นผู้ชายอีกคนหนึ่งซึ่งมีรูปร่างสง่างาม และใบหน้าทีหล่อเหลา ตัวละครจึงแสดงถึงความตกตะลึงและแสดงความพึงพอใจในรูปโฉมของฝ่ายตรงข้าม แต่ยังไม่ถึงปฏิบัติการทางเพศ ซึ่งเพศวิถีแบบรักร่วมเพศนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้วในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ดังที่ สุวิทนา อารีพรรค (2550) ได้กล่าวถึงรักร่วมเพศว่า พบตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ หรือราว ๆ 1,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยกล่าวว่าเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง รักร่วมเพศไม่เพียงถือว่า

เป็นสิ่งปกติ แต่ยังเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่าง 2 ฝ่ายด้วย ซึ่งพฤติกรรมรักร่วมเพศในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 พบในตอนที่ทศกัณฐ์ออกรบกับพระรามครั้งสุดท้าย โดยทศกัณฐ์แปลงกายเป็นพระอินทร์ ทำให้พระรามตกตะลึงกับรูปลักษณ์ที่หล่อเหลาของพระอินทร์แปลง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ถึงรูปงามทั้งสามชาติตรี	ก็ไม่เปรียบรูปนี้เสมอสอง
งามจริงยิ่งกว่ารูปทอง	นวลละอองผ่องแผ้วอำไพ
แต่เราชายเห็นยังเช่นนี้	ถ้าสตรีเห็นจะเป็นไฉน
น่าแสนพิศवासจะขาดใจ	หลงไปด้วยรูปกุมภภัณฑ์

(รามเกียรติ์, ล.3 หน้า 421)

โดยในฉากที่ทศกัณฐ์แปลงเป็นพระอินทร์มาออกรบ พระรามซึ่งเป็นพระเอกของเรื่องผู้ที่ถูกประกอบสร้างมาตั้งแต่ต้นว่าเป็นผู้มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว กลับแสดงอารมณ์หวั่นไหวออกมาพร้อมทั้งกล่าวถึงรูปลักษณ์ของทศกัณฐ์แปลงนั้นว่า “แต่เราชายเห็นยังเช่นนี้ ถ้าสตรีเห็นจะเป็นไฉน” และยังแสดงความปรารถนาว่า “น่าแสนพิศवासจะขาดใจ” จะเห็นได้ว่าในตอนนี้พระรามได้แสดงความหวั่นไหวและผลอต้มมากที่สุดในเรื่อง เพราะได้หลงตะลึงกับรูปลักษณ์ของทศกัณฐ์ถึงกับกล่าวว่า แม้ตนเองเป็นชายมาเห็นแล้วยังคลั่งไคล้ถึงเพียงนี้ ถ้าเป็นหญิงเห็นจะยิ่งคลุ้มคลั่งเพียงใด

จากเหตุการณ์นี้จึงทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์และตีความได้ว่าพระรามเองได้ผลอต้มแสดงอารมณ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน แต่ยังไม่ถึงขั้นมีปฏิบัติการทางเพศ ซึ่งหากจะมองตามความเป็นจริงแล้ว พระรามนั้นต้องอยู่ในป่ายาวนานมาถึง 14 ปี และบุคคลที่อยู่แวดล้อมก็มีแต่ผู้ชายทั้งสิ้น และทุกคนก็ล้วนแต่จงรักภักดีและคอยปกป้องอันตรายให้กับพระรามมาโดยตลอดและตลอดเวลา 14 ปีนั้น พระรามก็ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวหรือพบเจอกับผู้หญิงเลย ซึ่งโดย

ธรรมดาแล้วการที่พระรามถูกทษนุถนอมและเอาอกเอาใจโดยบรรดาผู้ชาย ทั้งสิ้น อาจทำให้พระรามเกิดความรู้สึกปลอดภัย และเกิดภาวะอ่อนไหวขึ้น บ้างในบางครั้ง เพราะตลอดเวลาของการอยู่ในป่าต้องมีความยากลำบากมากกว่าอยู่ในเมือง ความลำบากนี้เองที่ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกัน และกัน จึงอาจทำให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ไปในทางอื่นได้

เหนือสิ่งอื่นใดพระรามเป็นตัวแทนของกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ และผู้แต่ง ซึ่งกำลังดำรงสถานะแห่งความเป็นกษัตริย์ก็ย่อมต้องการรักษาภาพลักษณ์ และความสูงส่งของเชื้อสายแห่งวงศ์“พระราม” จึงต้องทำให้พระรามจำต้อง หักความปรารถนาส่วนตนเพื่อกระทำภารกิจหลักคือการรักษาความสุขสงบ ให้แก่มนุษย์โลกด้วยการทำสงครามกับฝ่ายอธรรมอย่างทศกัณฐ์อย่างทรหด โดยมีนางสีดาเป็นบำเหน็จสงคราม ดังนั้นการที่ทศกัณฐ์แปลงเป็นพระอินทร์ บุรุษที่มีรูปโฉมงดงามจึงทำให้พระรามเกิดความหวั่นไหวและปล่อยตัวสืมนิติ ติสิ่งไปในรูปโฉมนั้นและแสดงความปรารถนาในใจลึก ๆ ออกมา

การแสดงความปรารถนาทางเพศกับเพศเดียวของชนชั้นสูงใน วรรณคดีไทยนี้ไม่ได้มีเพียงในเรื่องรามเกียรติ์เท่านั้น พระเอกนักรบและนักรัก อย่างอิเหนาก็ยังคงแสดงอารมณ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน กล่าวคือในตอน ที่อิเหนาคิดถึงนางมาหยารัศมี จึงเรียกสังคามาระตาน้องชายของนางเข้ามา นอนด้วย และจินตนาการว่าได้กอดนาง โดยแสดงพฤติกรรมดังคำประพันธ์ ที่ว่า

จึงตรัสเรียกสังคามาระตา   เข้ามาบรรทมชมชิต
พิศดูรูปทรงสงศรี   เหมือนมาหยารัศมีไม่มีผิด
พระเชยปรางทางพลาจอุ้มขึ้นจุมพิต   ฤทัยคิดสำคัญว่ากัลยา

ฯลฯ

จับคู่ก็ยังคงเป็นคู่ตรงข้าม เพราะความสัมพันธ์ทางเพศบางรูปแบบเท่านั้นที่จะก่อให้เกิดการสืบพันธุ์ ความสัมพันธ์ทางเพศแบบนี้ก็คือความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิงและชายที่เรียกกันทั่วไปว่า “รักต่างเพศ” (heterosexuality) (พริศรา แซ่ก้วย, 2547 : 15) จึงยังคงยึดติดอยู่กับความเป็นชายเป็นหญิงตามเพศสรีระที่ปรากฏทางกายภาพ และวิถีปฏิบัติทางเพศก็ยังเป็นไปตามแบบขนบ กล่าวคือเป็นการสอดใส่อวัยวะเพศชายจนเกิดการหลั่งในอวัยวะเพศหญิง ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสนธิจนมีลูกเกิดขึ้นตามมา จะเห็นได้ว่าคนในสมัยโบราณนั้นอาจจะมองแต่ว่าผู้หญิงคู่กับผู้ชาย หรืออาจจะเห็นเป็นเพียง “เพศผู้” กับ “เพศเมีย” ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ เทวดา ยักษ์ ก็สามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศกันได้ ความสุขทางเพศก็เป็นไปได้ด้วยการมีเพศสัมพันธ์เพียงเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากที่ตัวละครทุกตัวเมื่อพบเจอกันแล้วและเกิดประติพัทธ์ซึ่งกันและกันก็ล้วนแล้วจบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์กันเสมอ

จากปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่กล่าวถึงในหัวข้อที่ 1 สามารถจัดเป็นกลุ่มของปฏิบัติการทางเพศได้ดังนี้

2.1 ปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการแต่งงานหรือได้รับการยอมรับ

ตามประเพณีไทย การที่คน 2 คนจะมีเพศสัมพันธ์กันได้จะต้องได้รับการรับรู้จากบุคคลรอบข้าง โดยผ่านพิธีกรรมการแต่งงาน ซึ่งเป็นพิธีที่กระทำเพื่อเป็นการป่าวประกาศให้สังคมรับรู้ถึงการเริ่มต้นชีวิตคู่ของคน 2 คน และการแต่งงานนั้นก็ถือว่าเป็นการยอมรับความเป็นผู้เป็นเมียของคนคู่ นั้น เมื่อคู่ป่าวสาวได้ผ่านพิธีแต่งงานแล้วก็จะเริ่มต้นสร้างครอบครัวและมีลูกเพื่อขยายครอบครัวต่อไป ดังที่ ปรียาร์ตัน เขาวลิตประพันธ์ (2549 : 20) กล่าวว่า การแต่งงานจึงมีความหมายครอบคลุมทั้งความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา และพิธีกรรมที่แสดงการยอมรับความสัมพันธ์นี้ ตลอดถึงความสัมพันธ์

ทางเครือญาติ เศรษฐกิจ และสังคม ดังเช่นในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 จะพบว่ามีการแต่งงานก่อนการมีเพศสัมพันธ์ของตัวละคร ได้แก่ คู่ของทศกัณฐ์กับนางกาลอัคคี คู่ของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ คู่ของพิเภกกับนางมณโฑ คู่ของหนุมานกับนางสุวรรณกันยุมา และคู่ของหนุมานกับนางกำนัลย์กษ

โดยที่ทศกัณฐ์กับนางกาลอัคคีธิดาของท้าวกาลนาคนมีโอรสด้วยกัน 1 คนคือ บรรลัยกัลป์ และทศกัณฐ์มีลูกที่เกิดกับนางมณโฑ อีก 3 คนคือ อินทรชิต นางสีดา และไพนาสุริยวงศ์ นับได้ว่าตัวละครในชั้นลูกทั้ง 4 คนนี้เป็นพระโอรสพระธิดาชั้นเจ้าฟ้า เพราะเกิดแต่แม่เหสีเอก ภายหลังเมื่อทศกัณฐ์ตาย พิเภกได้ขึ้นครองเมืองต่อและได้รับนางมณโฑเป็นมเหสีแต่ไม่มีโอรสด้วยกันซึ่งพิเภกเข้าใจผิดว่าไพนาสุริยวงศ์เป็นลูกของตนเอง หากแต่เป็นลูกทศกัณฐ์ติดท้องนางมณโฑมาด้วย และในคู่ของหนุมานกับนางสุวรรณกันยุมาก็ไม่มีลูกด้วยกัน ซึ่งนางสุวรรณกันยุมาเดิมเป็นชายาของอินทรชิต ต่อมาเมื่ออินทรชิตตาย หนุมานได้ออกอุบายลวงทศกัณฐ์ไปขอสวามีภักดีอยู่ด้วย ทศกัณฐ์หลงเชื่อจึงแต่งตั้งให้หนุมานเป็นโอรสบุญธรรมและยกสมบัติของอินทรชิตทั้งปวงรวมทั้งนางสุวรรณกันยุมาผู้เป็นชายาให้แก่หนุมาน ดังนั้นเพศสัมพันธ์ที่เกิดกับผู้ที่มาจากต่างเผ่าพันธุ์หรือชนชั้น จึงถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้หากผ่านการป่าวประกาศให้สังคมรับรู้จึงเกิดการยอมรับโดยใช้พิธีแต่งงานเป็นสัญลักษณ์

ส่วนตัวละครอีกจำนวนหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ผ่านพิธีการแต่งงาน แต่เพศสัมพันธ์ของตัวละครเหล่านั้นกลับเป็นที่ยอมรับได้ของสังคม เพราะว่าตัวละครเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงหรือเป็นผู้วิเศษ ดังนั้นการกระทำใด ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการเลือกคู่และการมีเพศสัมพันธ์ จึงไม่ถูกก้าวก่ายหรือตรวจสอบจากสังคม ซึ่งในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราช

นิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ก็พบว่า มีตัวละครที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่ที่อยู่ต่างชาติต่างตระกูลกันแต่มีได้ผ่านพิธีการแต่งงาน ซึ่งได้แก่ คู่ของพระฤๅษีอัสติสิงฆมนีกับนางกวาง คู่ของพระฤๅษีกไลโกฏกับนางอรุณวดี และคู่ของยักษ์ที่ไม่ปรากฏชื่อกับนางนก

ในจำนวนนี้มีเพียงคู่ของพระฤๅษีอัสติสิงฆมนีกับนางกวาง และคู่ของยักษ์กับนางนกที่มีบุตรด้วยกัน ก็คือคู่ของพระฤๅษีอัสติสิงฆมนีกับนางกวาง ได้ให้กำเนิดบุตรที่มีลักษณะที่ร่างกายเป็นมนุษย์แต่มีใบหน้าเป็นนกวง คือ ฤๅษีกไลโกฏ ผู้เป็นฤๅษีตนสำคัญในเรื่องและคู่ของยักษ์กับนางนก ได้ให้กำเนิดบุตรที่มีรูปร่างเป็นนกแต่มีใบหน้าเป็นยักษ์ ก็คือวายุภักซ์ ซึ่งแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่ผ่านการแต่งงานหรือได้รับการยอมรับ

ที่	คู่ของตัวละครที่มีเพศสัมพันธ์กัน	บุตรที่เกิดขึ้นจากเพศสัมพันธ์ดังกล่าว
1	ทศกัณฐ์ + นางกาลอัจมา	1. บรรลัยกัลป์
2	ทศกัณฐ์ + นางมณโฑ	1. อินทรชิต 2. สีดา 3. โพนาสुरียังค์
3	พิเภก + นางมณโฑ	- ไม่มี
4	หนุมาน + นางสุวรรณกันยมา	- ไม่มี
5	หนุมาน + นางกำนัลยักษ์	- ไม่มี
6	ฤๅษีอัสติสิงฆมนี + นางกวาง	1. ฤๅษีกไลโกฏ
7	ฤๅษีกไลโกฏ + นางอรุณวดี	-ไม่มี
8	ยักษ์ไม่ปรากฏนาม + นางนก	1. วายุภักซ์

2.2 ปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการลักลอบได้เสีย

จากการรวบรวมเพศวิถีของตัวละครในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 จะพบว่าตัวละครมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตนเองในลักษณะของการลักลอบได้เสีย คือการแอบมีเพศสัมพันธ์กันโดยมิได้เปิดเผยให้ใครรับรู้ ซึ่งเพศสัมพันธ์ในลักษณะของการลักลอบได้เสียของตัวละครจะพบมากที่สุด ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่ผ่านการลักลอบได้เสียกัน

ที่	คู่ของตัวละครที่มีเพศสัมพันธ์กัน	บุตรที่เกิดขึ้นจากเพศสัมพันธ์ดังกล่าว
1	นางกาลอัจนา + พระอินทร์	1. พาลี
2	นางกาลอัจนา + พระอาทิตย์	1. สุครีพ
3	นางสวาทะ + พระอิศวร	1. หนุมาน
4	ทศกัณฐ์ + นางปลา	1. นางสุพรรณมัจฉา
5	ทศกัณฐ์ + นางข้าง	1. ทศคีรีวัน 2. ทศคีรีธร
6	หนุมาน + นางเบญกาย	1. อสุรผัด
7	หนุมาน + นางสุพรรณมัจฉา	1. มัจฉานู
8	หนุมาน + นางบุษมาลี	- ไม่มี
9	หนุมาน + นางวานริน	- ไม่มี
10	นางนาค + งูดิน	-ไม่มี

จากตารางจะพบว่าคู่ของตัวละครจะอยู่คนละเผ่าพันธุ์หรือคนละชนชั้นกัน และคู่ที่มีลูกก็จะมีลูกที่มีลักษณะของพ่อและแม่ผสมกัน แต่ในกรณีของพาลีและสุครีพนั้นตอนกำเนิดมีรูปร่างเป็นมนุษย์และมีสีกายเหมือนกับผู้เป็นพ่อคือพระอินทร์และพระอาทิตย์ ต่อมาถูกพระฤๅษีโคดมสาปให้กลายเป็นลิงเมื่อรู้ว่าเป็นลูกที่เกิดจากชายชู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าลูกที่เกิดจากชายชู้นั้นไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ดังเช่นในบทประพันธ์ที่กล่าวไว้ว่า

อันว่ากุมารทั้งคู่   ถึงกู่จะเลี้ยงรักษา
ถ้าลูกซู้ก็ดูเวทนา   โลกจะพลอยอัประมาณ
(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 68)

การที่ถูกสาปให้กลายเป็นลิงก็เหมือนกับการทำให้กลายเป็นอื่น เพราะลักษณะของลิงนั้นถึงแม้ว่าจะเหมือนมนุษย์เพียงใดแต่อย่างไรก็ไม่ใช่มนุษย์อยู่ดี ดังคำกลอนที่ว่า

แม้ว่าเป็นลูกชายอื่น   อย่าได้ว่ายคินเข้ามาได้
จงเป็นสวาวานรไพร   เสี่ยงแล้วขว้างไปทันที
(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 68)

แต่ลูกที่เกิดขึ้นจากพ่อผู้มีสถานะทางสังคมสูง อย่างเช่น นางสุพรรณมัจฉา ทศคีรีวันและทศคีรีธร ซึ่งเป็นลูกของทศกัณฐ์ราชาแห่งอสูร ถึงแม้ว่า ทั้ง 3 ตนจะมีแม่เป็นสัตว์ หากแต่พ่อเป็นผู้ดำรงอิสริยยศสูงสุด จึงทำให้ลูกที่เกิดขึ้นมาได้รับการยอมรับและมีสถานะทางสังคมสูงตามไปด้วย หากแต่ในกรณีของอสูรผัด เป็นลูกที่แม่เป็นชนชั้นสูง ได้แก่ นางเบญกาย ลูกสาวของพิเภกที่พ่อถูกริบราชบาตรและเนรเทศ สถานะทางสังคมของนางจึงไม่มั่นคงนัก หากแต่ได้รับใช้ทศกัณฐ์ตอนที่แปลงเป็นนางสีดา จึงทำให้มีความดีความชอบขึ้นมาบ้างแม้ว่าจะไม่มากนักแต่ก็ยังดำรงอยู่ในสถานะหลานหลวง และทศกัณฐ์ก็เรียกว่า “หลานรัก” และมีจณานุมิแม่คือนางสุพรรณมัจฉา ซึ่งมีสถานะเป็นลูกหลวง จัดเป็นเจ้านายฝ่ายในชั้นสูงอีกผู้หนึ่ง ดังนั้นนับว่าตัวละครทั้ง 2 นี้เป็นหญิงที่มีสถานะทางสังคมอยู่ในชนชั้นสูง หากแต่ได้สามีเป็นสามัญชนซึ่งมีสถานะทางสังคมเทียบเท่าขุนนางและถือว่าอยู่ในชนชั้นที่ต่ำกว่า อีกทั้งยังเป็นศัตรูตัวสำคัญของบ้านเมือง ดังนั้นการลักลอบได้เสียจนเกิดการตั้งครุภัก จึงเป็นเรื่องใหญ่ ดังที่นางสุพรรณมัจฉากล่าวว่า

คิดถึงวานรผู้สามี	เทวีวิโยคโคกศัลย์
ทั้งทุกข์ที่จะรู้ถึงพระกรรม	องค์พญากุมภภัณฑ์พระบิดร
ว่าใช้มาไม่ได้ราชกิจ	กลับไปร่วมสนิทมสร
กับด้วยทหารพระสีกร	เห็นภุธรจะฆ่าให้บรรลัย
ดังนั้นนางจึงจำเป็นต้องเอาทารกออกจากครรภ์เพื่อไม่ให้ถูกจับได้	
จำกูจะไปสำรอง	ออกเสียจากครรภ์ให้จงได้
คิดแล้วก็เร่งรีบไป	ยังในเนินสมุทรวงศา
	(รามเกียรติ์, ล.2 หน้า 254)

นางได้กล่าวกับมัจฉานุโดยให้เหตุผลในการที่ไม่สามารถเก็บลูกเอาไว้ได้ ก่อนที่จะแยกจากกันว่า

โอ้วเจ้าเกิดมาในครรภ์	แม่จะเลี้ยงสักวันก็ไม่ได้
จำเป็นแล้วจำจะจากไป	ด้วยกลัวราชภัยอัยกา
	(รามเกียรติ์, ล.2 หน้า 256)

เป็นภาพสะท้อนอย่างชัดเจนว่าการที่หญิงในชนชั้นสูง ถูกสังคมกำกับควบคุมในเรื่องเพศว่าไม่สามารถสมรสกับชายผู้มีศักดิ์ต่ำกว่าได้ และการลักลอบได้เสียและโดยอย่างยิ่งถึงขนาดตั้งครรภ์จึงเป็นความผิดร้ายแรง ลูกที่เกิดมาไม่ได้มีความผิดก็จำเป็นต้องถูกทิ้งไว้ให้เป็นกำพร้าเพราะว่าพ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ สุดแต่เวรแต่กรรมว่าจะเป็นอย่างไร ฉะนั้นในท้องเรื่องนางสุพรรณมัจฉาจึงต้องอธิษฐานให้เทวดาช่วยคุ้มครองลูกแทนตัวเอง

2.3 ปฏิบัติการทางเพศที่มาจากการใช้กำลังหรือการล่อลวง

นอกจากปฏิบัติการทางเพศที่ผ่านการแต่งงานหรือการลักลอบได้เสียกัน อันเป็นเพศสัมพันธ์แบบสมัครใจ แต่ก็ยังมีอีกกรณีหนึ่งก็คือการใช้กำลังและการล่อลวงด้วยกลอุบาย โดยพฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์

ในรัชกาลที่ 1 ก็พบว่ามีการใช้กำลังและกลลวงเพื่อให้ฝ่ายหญิงยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงปฏิบัติการทางเพศของตัวละครที่มาจากการใช้กำลังหรือการล่อลวง

ที่	คู่ของตัวละครที่มีเพศสัมพันธ์กัน	บุตรที่เกิดขึ้นจากเพศสัมพันธ์ดังกล่าว
1	พาลี + นางมณโฑ	1. องคต
2	พาลี + นางดาราร	- ไม่มี
3	วิรุณพัท + นางกำนัลเมืองไทยเกษ	- ไม่มี
4	หนุมานแปลงเป็นทศกัณฐ์ + นางมณโฑ	- ไม่มี
5	ทศกัณฐ์แปลงเป็นพระอินทร์ + นางฟ้า	- ไม่มี

จากตารางจะพบว่ามีการใช้กำลังหรือการล่อลวงเพื่อให้อีกฝ่ายยินยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยในกรณีแรกที่จะเป็นลักษณะของการใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งนางที่ตนเองปรารถนาจะมีเพศสัมพันธ์ด้วย ดังตัวอย่างคู่ของพาลีกับนางมณโฑ ซึ่งพาลีได้ใช้กำลังเข้าแย่งชิงนางมณโฑมาจากทศกัณฐ์ และพยายามโอบล้อมเพื่อให้นางยินยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย นางมณโฑพยายามขัดขืนและให้เหตุผลว่า

ตัวน้องสิเป็นเมียเขา   พระปิ่นเกล้าประทานยักษ์
ซึ่งจะมาร่วมรสประเวณี   เวราจะมีติดตัวไป
เป็นถึงสุริย์วงศ์วราเดช   ไซ้จะไร้อัครศกัหาไม
มารักเมียท่านด้วยอันใด   ไตรโลกจะหมิ่นนินทา
(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 123)

แต่พาลีก็ยังไม่สิ้นความพยายาม โต้ตอบกับนางมณโฑว่าก็เพียงแต่ผ่านการรับรู้ของผู้อื่น และกับทศกัณฐ์ที่นางอ้างว่าเป็นผัว ก็มีเพียงการสัมผัสร่างกายยังไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กัน ดังคำกลอนที่ว่า

เป็นแต่สัมผัสกำหนดใน ยังมีได้ร่วมสมชมชิต

(รามเกียรติ์, ล.1 หน้า 123)

ดังนั้นพาลีจึงไม่ยอมรับฟังเหตุผลหรือข้อโต้แย้งจากนางมณฑิโตะอีก และพยายามไต่ถามจนนางตกเป็นเมียในที่สุด และนางมณฑิโตะก็ตกกระไดพลอยโจนอยู่กับพาลีจนตั้งครรรค์ลูกของพาลีคือองคต แต่ในที่สุดทศกัณฐ์ก็กลับมาตามรับนางกลับไปจนได้ และองคตที่ยังไม่ทันลืมตาดูโลกก็ต้องถูกแหวและย้ายไปอยู่ในห้องแพะแทน และนอกจากนางมณฑิโตะแล้ว พาลียังได้แย่งนางดารามาจากสุครีพผู้เป็นน้องชายด้วย แม้ว่านางดาราจะคัดค้านเหมือนอย่างเช่นนางมณฑิโตะแต่ในที่สุดนางก็ตกเป็นเมียของพาลีอีกคนหนึ่ง

แต่ก็ยังมีการใช้กำลังอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า ชื่นใจ กล่าวคือในตอนที่ยักษ์วิรุณพัทธสามารถยึดเมืองโกยเกษได้แล้ว ก็เกิดความกำหนัดอยากลงมีเพศสัมพันธ์กับนางมนุษย์ดูบ้าง แต่ไม่มีใครยินยอมเพราะกลัวในรูปลักษณ์ที่เป็นยักษ์ทั้งยังมีจิตใจเหี้ยมโหด วิรุณพัทธจึงต้องอาศัยกำลังและความดุร้ายของตนในการทำให้บรรดานางยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับตนภายหลังเมื่อปราบวิรุณพัทธได้แล้ว ท้าวโกยเกษกลับเข้าเมืองก็ได้มีการกระแนะกระแหนบรรดานางในที่เสียตัวให้แก่วิรุณพัทธ ทำให้บรรดานางในได้แต่ร้องไห้เสียใจ ทำให้เห็นว่าผู้ชายมักมองว่าผู้หญิงนั้นใจง่ายและยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับชายใดก็ได้ โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลและความปับบังคับของสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งก็เหมือนกับยิ่งเป็นการช่วยให้เห็นลักษณะของหญิงที่ประเสริฐอย่างนางสีดาที่แสดงความบริสุทธิ์ได้ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะถูกทศกัณฐ์ใช้เล่ห์กลหรือข่มขู่เพียงใดก็ยังสามารถรักษาตัวไว้รอสามีอย่างพระรามได้

ในกรณีต่อมาก็คือการล่อลวงด้วยกลอุบายหรือการแปลงกาย ที่เห็นชัดเจนก็คือการแปลงกายในลักษณะต่าง ๆ ของทศกัณฐ์เพื่อไปมี

เพศสัมพันธ์กับคู่ที่เป็นเผ่าพงศ์ต่าง ๆ อันได้แก่ ปลา ช้าง และนางฟ้า โดยการมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์ทำให้เห็นว่าทศกัณฐ์เป็นผู้ที่มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลายมากสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิฤทธิ์ของชนชั้นสูงที่สามารถมีเพศสัมพันธ์กับใคร แบบใดก็ได้ แต่ก็อาจนำมาซึ่งความไม่พอใจให้กับคนบางกลุ่มบางพวก จะเห็นได้จากเมื่อบรรดานางฟ้ารู้ว่าเสียรู้ให้กับทศกัณฐ์ที่แปลงมาเป็นพระอินทร์ก็มีความเสียใจมาก จึงไปปรับทุกข์กับเทวดา แต่เทวดาเหล่านั้นก็ 'ไม่รู้' จะทำอะไรเพราะไม่สามารถต่อสู้กับทศกัณฐ์ได้ จึงได้แต่เก็บไว้เป็นความแค้นและนอกจากนี้ยังทำให้เห็นว่าผู้หญิงบางกลุ่มมีการใช้เพศสัมพันธ์เพื่อยกระดับตนเองให้ขึ้นไปอยู่ในสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น โดยเห็นได้จากบรรดานางฟ้าที่ยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับพระอินทร์ แต่เมื่อรู้ว่าเป็นพระอินทร์ปลอมจึงเกิดความเสียใจเป็นอย่างมาก เพราะเหมือนกับว่าการที่เอาร่างกายตนเองเข้าแลกนั้นเป็นการเสียเปล่า

ในปฏิบัติการทางเพศที่ใช้กลอุบายโดยการแปลงกายที่น่าสนใจอีกอันหนึ่งก็คือการแปลงกายเป็นทศกัณฐ์ของหนุมานไปล่อลวงนางมณฑิตในตอนที่นางมณฑิตทำพิธีหุงน้ำทิพย์ โดยที่ฝ่ายพระรามต้องการทำลายพิธีของนางมณฑิต จึงได้ใช้ให้หนุมานนิลนนต์และชมพูพานไปทำลายพิธี ซึ่งในการทำพิธีหุงน้ำทิพย์นั้น ตัวผู้ประกอบพิธีต้องงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ หนุมานจึงจะปลอมเป็นทศกัณฐ์เพื่อไปลวงนางมณฑิตให้เลิกทำพิธี แต่หนุมานก็เกิดเกรงใจองคต เพราะนางมณฑิตนั้นเป็นมารดาตั้งที่หนุมานกล่าวว่า

ด้วยนางนั้นเป็นมารดร องคตฤทธิรอนเรื่องศรี
กั้นกันตามโลกย์ประเวณี เกลือกลูกพาลีจะน้อยใจ
(รามเกียรติ์, ล.3 หน้า 326)

แต่นิลนนต์กับชมพูพานได้อ้างเหตุผลที่หนุมานจำเป็นต้องทำว่า

ซึ่งคิดแก้หน้าองคต	พจนานี้ช้อบหนักหนา
เราเป็นข้าบาทพระจักรา	ใช้มาให้ล้างพิธี
แม้ว่ามีได้ราชการ	ของพระอวตารเรื่องศรี
พระองค์ผู้ทรงธรณี	ภูมีจะลงโทษทัณฑ์
	(รามเกียรติ์, ล.3 หน้า 327)

ด้วยเหตุผลว่าเป็นไปเพราะ “ราชการ” หนุมานจึงตกลงใจที่จะแปลงกายเป็นทศกัณฐ์และล่อลวงนางมณโฑได้สำเร็จ ซึ่งในเหตุการณ์นี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าเรื่องเพศสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการเอาชนะศัตรูได้ โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้อง ดังที่ทั้งนิลนันทและชมพูพานอ้างว่า “แม้ว่ามีได้ราชการ ของพระอวตารเรื่องศรี” ทำให้เห็นว่ามีการกล่าวอ้างเรื่องผลประโยชน์ของราชการมากกว่าคำนึงถึงความถูกต้องทางด้านคุณธรรม ซึ่งเสาวณิต จุลวงศ์ (2555: 206) กล่าวว่าเป็นการสะท้อนการให้ความสำคัญแก่เป้าหมายโดยไม่คำนึงวิธีการบรรลุ อำนาจของเจตนารมณ์จึงมีความสำคัญเหนือการกระทำ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการกระทำมิได้มีความหมายในตัวเอง หากแต่อ้างอิงอยู่กับเจตนารมณ์ของผู้กระทำ สิ่งทีล่อแหลมคือเมื่อผู้กระทำถูกประเมินจากภาพลักษณ์ตามขนบ ความหมายของการกระทำนั้นย่อมถูกตัดสินตามขนบไปด้วย นอกจากนั้นประโยชน์ของกลุ่มพวกซึ่งถูกอ้างเป็นเหตุแห่งความถูกต้องยังอาจถูกว่าเป็นประโยชน์ของสังคม ดังนั้นการแปลงกายของหนุมานเพื่อทำภารกิจที่สำคัญนี้จึงถูกทำให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องเพื่อเป็นข้ออ้างในการปราบทศกัณฐ์นั่นเอง

จากการศึกษาในประเด็นของความหลากหลายทางเพศวิถีของตัวละครในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 พบว่าการแสดงออกทางเพศวิถีของตัวละครมีอยู่ใน 2 ระดับคือ การแสดงความปรารถนาทางเพศและปฏิบัติการทางเพศ ซึ่งการแสดงความปรารถนาทาง

เพศนั้นมีทั้งการแสดงความรักปรารถนาทางเพศกับต่างเพศและเพศเดียวกัน และการแสดงความปรารถนาทางเพศนั้นตัวละครมักจะแสดงกับผู้ที่ไม่ต่างเพศกับตัวเองและผลก็คือไม่สำเร็จและอาจมีความรุนแรงตามมา เช่น การถูกทำร้าย การถูกสาป การบริภาษ ส่วนปฏิบัติการทางเพศนั้นมีความหลากหลายมากถึง 8 ลักษณะ โดยมาจากการที่ตัวละครเกิดการมีเพศสัมพันธ์ข้ามเพศกับตัวเองและข้ามชนชั้น ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ของตัวละครนั้นเกิดขึ้นจากการลักลอบได้เสียกันมากกว่าผ่านพิธีการแต่งงาน และนอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้กำลังและกลอุบายเพื่อล่อลวงให้อีกฝ่ายยินยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย และผลจากการมีเพศสัมพันธ์กันนั้นทำให้บางคู่เกิดการตั้งครรภ์และลูกที่เกิดมาก็จะมีลักษณะของพ่อและแม่ผสมกันเพื่อทำให้ทราบถึงที่มาที่ไปของตัวละครได้ หากเป็นลูกชายก็จะมีลักษณะคล้ายกับผู้เป็นพ่อมากกว่าแม่ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของการมีลูกชายและสังคมชายเป็นใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่าลูกที่เกิดจากการลักลอบได้เสียกันโดยเฉพาะลูกที่เกิดจากการคบชู้ จะไม่ได้รับการยอมรับและถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่าและถูกทำให้เป็นอื่น และถ้าฝ่ายหญิงเป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงก็จะถูกควบคุมในเรื่องเพศจากผู้ชาย และการได้เสียกับผู้ที่มีสถานะต่ำกว่าเป็นความผิด

อภิปรายผล

พฤติกรรมทางเพศของตัวละครในบทละครเรื่องรามเกียรติ์สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนในสังคมที่รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกันหลากหลาย เพียงแต่พฤติกรรมที่ผู้คนในสังคมยอมรับถูกกำหนดให้เป็นพฤติกรรมของตัวละครฝ่ายดี ส่วนรสนิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศบางลักษณะที่สังคมตัดสินว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม ได้ถูกกำหนดให้เป็นพฤติกรรมของตัวละครฝ่ายร้ายทั้งที่เพศวิถีเป็นสิ่งซับซ้อนและมีความแตกต่างในแต่ละบุคคล ดังที่ พิมพัลลีย์

บุญมงคล (2551 : 28) กล่าวว่าเพศวิถีประกอบด้วย การให้ความหมาย เรื่องเพศของปัจเจกบุคคล ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้สึก ความปรารถนาทางเพศ ความสุขทางเพศอัตลักษณ์ทางเพศ และเพศภาวะ รสนิยมทางเพศ คู่ความสัมพันธ์ทางเพศ การให้ความหมายกับคู่ความสัมพันธ์ทางเพศในแต่ละคน ตลอดจนพฤติกรรมทางเพศ เพศวิถีจึงถูกกำหนดโดย บทบาทเพศ ปัจจัยทางชีววิทยาและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ บริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ดังนั้นการแสดงออกถึงเพศวิถีของ ตัวละครในเรื่องซึ่งเป็นภาพสะท้อนของบุคคลแต่ละชนชั้นในสังคม จึงเป็นการ ประกอบสร้างให้ภาพลักษณ์ที่ติดอยู่แก่ฝ่ายธรรมะเสมอ ถึงแม้ว่าในความ เป็นจริงเพศวิถีและอารมณ์ความปรารถนาทางเพศจะเกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกผู้ ทุกนามโดยไม่ได้เลือกชนชั้นวรรณะ

แต่เมื่อชนบธรรมนิยมของสังคมไม่ได้เปิดกว้างให้กับทุกคนได้ แสดงออกทางเพศได้อย่างอิสระ การแต่งงานเป็นทางเดียวที่แสดงให้เห็นว่า เพศสัมพันธ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ใช่ว่าการแต่งงาน หรือการยอมรับของสังคมจะเกิดขึ้นได้กับทุกคน ดังนั้นการลักลอบได้เสียของ หญิงชายหลาย ๆ คู่จึงเกิดขึ้นตามมา ทำให้เห็นว่าบางครั้งความพึงพอใจใน เรื่องเพศของตนก็เชื่อว่าจะเป็นสิ่งที่บุคคลรอบข้างจะยอมรับได้เสมอไป และ ในขณะที่เดียวกันการใช้กำลังข่มขู่หรือกลอุบายล่อลวง ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ ตนเองบรรลุความปรารถนา

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ, พริศรา แซ่ก้วย. (บรรณาธิการ). **เพศวิถี : วันวาน วันนี้ และพรุ่งนี้ที่ไม่เหมือนเดิม**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2547.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. **ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี: ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศ ในประวัติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา, 2551.
- ชานันท์ ยอดหงษ์. **รามเกียรติ์ : sex, ผู้หญิง, รัฐ และอุษาคเนย์**. เข้าถึงได้จาก : <http://chalini.blogspot.com/2010/02/sex.html>. สืบค้น 22 ธันวาคม 2560.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. **เพศ จากธรรมชาติ สู่วิถีธรรม จนถึงสุนทรียะ**. กรุงเทพฯ: มติชน, 2551.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. **แฉ่ววรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย**. ปทุมธานี: นาค, 2559.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. **การทำความเข้าใจเบื้องต้นเรื่อง Queer Theory (เพศวิทยา)**. เข้าถึงได้จาก: <http://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/5>. สืบค้น 30 เมษายน 2560.
- ปราชินทร์ เครือทอง. **วรรณคดีขี้สงสัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อ่าน, 2558.
- ปรียาร์ตน์ เชาวลิตประพันธ์. **การสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทย การศึกษาอนุภาคทางคติชน วิทยา**. โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล. “แนวคิด ทฤษฎี และวิธีวิทยาในการศึกษาเพศวิถี.” **รายงานการประชุมประจำปี เพศวิถีศึกษาในสังคมไทย ครั้งที่ 1**. หน้า 28-37, 2551.

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระ. **บทละครเรื่องรามเกียรติ์.**

เล่ม 1–เล่ม 4. กรุงเทพฯ: นครสาส์น, 2557.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. **เรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์**

รัชกาลที่ ๒. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: บรรณาคาร, 2543.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. **รามเกียรติ์ : การแปลความหมายทางการเมือง.**

วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สุวิทนา อารีพรรค. **กามวิปริต.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2528.

สุวิทนา อารีพรรค. **เรียนรู้เรื่องเพศกับคุณหมอ ภาค 1.** กรุงเทพฯ: บุญศิริ

การพิมพ์, 2550.

สุวรรณ พูลเพชร. **การล่องละเมิดทางเพศในหน่วยงานราชการไทย :**

ปัญหาและนโยบายในการป้องกัน และแก้ไข. วิทยานิพนธ์ปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

เสาวณิต จุลวงศ์. “ร่วมอภิรมย์หรือข่มขืน.” **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย**

ธรรมศาสตร์.ปีที่12ฉบับที่2(2555): 175-209.

อภิชาติ คำวิเลิศ. **เพศวิถีของตัวละครในวรรณกรรมอีสาน.** วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.